

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 29 *lutego* 2012 r.

BN-1-071-3/1213

DL-P-I-071-1/12/13

dot. BPS/DSK-043-62/11

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 5.03.12
nr. 1644 podpis *[signature]*

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 1.03.12.

nr. 937 podpis *[signature]*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

honorowi panie! Monodzie!

W związku z oświadczeniem złożonym przez pana senatora Andrzeja Misiolka, w sprawie umiejscowienia w części szczególnej Kodeksu karnego przepisów statuujących typy przestępstw przeciwko zwierzętom oraz zwiększenia sankcji karnych za takie czyny, przekazanym pismem z dnia 29 grudnia 2011 r., BPS/DSK-043-62/11, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

W styczniu 2011 r. Minister Sprawiedliwości zwrócił się do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości z prośbą o przeprowadzenie badań empirycznych w zakresie stosowania w praktyce przepisów karnych zawartych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r., Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.). Instytut przeprowadził badania 199 wybranych losowo spraw karnych prowadzonych w 2010 r. we wszystkich jednostkach organizacyjnych prokuratury oraz sądach w Polsce. Na tę liczbę spraw, aż 132 zakończyły się na etapie postępowania przygotowawczego, w tym 61 spraw odmową wszczęcia dochodzenia, a 71 umorzeniem postępowania przygotowawczego. 57 spraw zakończyło się prawomocną decyzją kończącą postępowanie w sprawie. Na 62 oskarżonych, których sprawy rozpoznawały sądy, dwóch zostało uniewinnionych. W 2 sprawach postępowanie zostało umorzone (ze względu na niepoczytalność oskarżonych), a w 5 przypadkach umorzone warunkowo. Grzywnę samoistną orzeczono 13 razy, karę ograniczenia wolności - 10 razy, karę pozbawienia wolności - 36 razy. Wobec 4 skazanych orzeczono bezwzględną karę pozbawienia wolności, w stosunku do pozostałych 32 sprawców jej wykonanie warunkowo zawieszono. Bezwzględną

karę pozbawienia wolności orzeczono w następującym wymiarze: 4 miesiące, 6 miesięcy, 10 miesięcy oraz 1 rok i 6 miesięcy.

Z raportu Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości wynikało, że problem nie leży w wysokości ustawowego zagrożenia karą, ale w stosowaniu przepisów w praktyce. W poddanych badaniu sprawach w żadnym z przypadków nie orzeczono maksymalnej kary, jaką przewidywała ówczesna ustawa, tj. kary 2 lat pozbawienia wolności. W większości spraw prokurator kwalifikował czyn jako przestępstwo z art. 35 ust. 1 ustawy, pomimo że niejednokrotnie w tych wypadkach zachowanie sprawcy charakteryzowało szczególne okrucieństwo. Należy zwrócić uwagę na okoliczność, że ponad 66% spraw zakończyło się na etapie postępowania przygotowawczego.

Mając na uwadze powyższe, w kwietniu 2011 r. Minister Sprawiedliwości zwrócił się do Prokuratora Generalnego oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z prośbą o zapoznanie się z wynikami badań w zakresie nieprawidłowości w prowadzeniu postępowań przygotowawczych oraz o przedstawienie stanowiska co do potrzeby podjęcia określonych działań oraz ich zakresu. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości wystąpił do Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury o rozważenie możliwości objęcia tematyki dotyczącej prawnej ochrony zwierząt programem bieżących oraz planowanych szkoleń dla sędziów, prokuratorów oraz aplikantów.

W odniesieniu do stanu prawnego dotyczącego problematyki podniesionej w oświadczeniu stwierdzić należy, że w dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 września 2011 r. *o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. Nr 230, poz. 1373). Nowelizacja ta stanowiła efekt inicjatywy poselskiej, która wypracowana została przy aktywnym udziale Ministerstwa Sprawiedliwości.

Przewodnią myślą powyższej inicjatywy było wprowadzenie nowych instrumentów prawnych zmierzających do przeciwdziałania okrutnemu traktowaniu zwierząt. Ustawa zastrzyła także sankcje karne za przestępstwa przeciwko zwierzętom. Dotychczas za zabicie, uśmiercenie zwierzęcia albo dokonanie jego uboju z naruszeniem przepisów *ustawy o ochronie zwierząt* lub za znęcanie się nad zwierzęciem groziła grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (art. 35 ust.1 ustawy). Jeżeli sprawca działał ze szczególnym okrucieństwem można było orzec wobec niego grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (art. 35 ust. 2).

W obecnym stanie prawnym przestępstwo z art. 35 ust. 1 (zabicie, uśmiercenie zwierzęcia, dokonanie jego uboju z naruszeniem przepisów ustawy) oraz art. 35 ust. 1a (znęcanie się nad

zwierzęciem) jest zagrożone grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, zaś przestępstwo w typie kwalifikowanym, tj. jeżeli sprawca działał ze szczególnym okrucieństwem (art. 35 ust. 2), jest zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3.

Znacznie podniesiono także wysokość nawiązki jaką można orzec w związku ze skazaniem za te przestępstwa. Przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej *ustawę o ochronie zwierząt*, sąd mógł orzec nawiązkę w wysokości od 25 zł do 2 500 zł. Zgodnie ze znowelizowanym art. 35 ust. 5 *ustawy o ochronie zwierząt*, w razie skazania za przestępstwo określone w art. 35 ust. 1, 1a lub 2, sąd może orzec nawiązkę w wysokości od 500 zł do 100.000 zł na cel związany z ochroną zwierząt.

Ponadto ustawa wprowadziła nowy środek karny w postaci zakazu posiadania zwierząt. W art. 35 ust. 3a przewidziano, w razie skazania za przestępstwo z art. 35 ust. 2, obligatoryjne orzeczenie zakazu posiadania zwierząt na okres od roku do 10 lat, zaś wobec sprawcy przestępstwa z art. 35 ust. 1 i 1a fakultatywną podstawę orzeczenia tego środka.

Przepisy wprowadzone opisaną powyżej nowelizacją umożliwiają wszechstronną, zindywidualizowaną i adekwatną reakcję organów wymiaru sprawiedliwości na czyny wyczerpujące znamiona określone w *ustawie o ochronie zwierząt*. Znowelizowana ustawa zawiera nowe rozwiązania, teraz zaś celowe jest ukształtowanie prawidłowej praktyki ich stosowania. W tym kierunku zmierzają szkolenia dla praktyków wymiaru sprawiedliwości, dotyczące problematyki prawnej ochrony zwierząt.

Okres obowiązywania nowych przepisów *ustawy o ochronie zwierząt* jest zbyt krótki, aby móc ocenić jakie skutki wywarła nowelizacja, a ponadto dokonać wiarygodnej oceny trafności postulatu kolejnego podwyższenia sankcji za przestępstwa przewidziane w ustawie. W przyszłości celowe będzie przeprowadzenie badań empirycznych dotyczących stosowania znowelizowanej ustawy, których rezultat będzie mógł ewentualnie uzasadniać rozważenie dalszych modyfikacji przepisów w tym zakresie.

Odnosząc się do postulatu umiejscowienia w części szczególnej Kodeksu karnego przepisów statuujących typy przestępstw ukierunkowanych na ochronę zwierząt nadmieniam, iż kwestia ta również była analizowana w Ministerstwie Sprawiedliwości. Typy przestępstw związane z ochroną zwierząt umiejscowione są w wielu ustawach szczególnych (np. w *ustawie o ochronie zwierząt*, *ustawie - Prawo łowieckie*, *ustawie o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych*). Umiejscowienie ich w Kodeksie karnym musiałoby wiązać się ze znacznym rozbudowaniem tego

aktu prawnego. Ponadto należy zauważyć, iż w opisie poszczególnych typów czynów zabronionych znajdują się liczne odesłania do innych przepisów *ustawy o ochronie zwierząt*, co również utrudniałoby zabieg legislacyjny związany z ich przeniesieniem do Kodeksu karnego. Opisowe rozbudowanie przepisów określających znamiona czynów zabronionych chroniących zwierzęta prowadziłoby natomiast do nadmiernej kazuistyki przepisów Kodeksu karnego.

Należy mieć na uwadze, iż źródłem prawa karnego, stosownie do art. 1 § 1 Kodeksu karnego, może być tylko akt prawny rangi ustawowej. Ustawy są źródłem powszechnie obowiązującego prawa, a Konstytucja nie różnicuje ich mocy ani nie ustanawia prymatu ustaw kodeksowych nad innymi ustawami. Umieszczenie przepisów o odpowiedzialności karnej poza Kodeksem karnym nie oznacza zatem umniejszenia wartości dobra chronionego za pomocą przepisów prawa karnego.

z wywni powrocie

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Michał Królikowski

Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU